

Dyrkning af Rodsfrugt-Frø.

Af Landbrugskandidat A. Forsberg, Assistent ved den
 kgl. Vet.- og Landbohøjskole.

I en Tid som den nærværende, hvor Arbejderspørgsmaalet stadig drøftes, og hvor man paa alle Maader søger at forbedre Arbejderens Kaar, har jeg antaget, at det kunde have sin Interesse at omtale Frøavlens lidt nærmere, især da denne Avl passer saa godt for den mindste Jordbruger; dels fordi alt Arbejdet ved denne Dyrkning kan udføres af Koner og Børn, saa at Husmanden uforstyrret kan passe sit Arbejde paa Gaarden, og dels fordi den altid vil være fordelagtig, naar blot Frøet behandles godt, thi det vil da let kunde affættes til en god Pris, hvad enten det bliver solgt paa selve Egnen, eller det gaaer til Frøhandlerne i Byerne.

Men paa samme Tid, som denne Dyrkning hjælper Husmanden, vil den ogsaa gavne den større Jordbruger, idet han ad den Vej kan faa langt sikrere og mere ensartet Frø, end naar han henvender sig til Frøhandlerne, thi disse kunne med deres bedste Villie næsten ikke svare til at levere een Sort Frø. Naar der nemlig dyrkes flere Sorter Frøer i Nærheden af hverandre, saa vilde de befrugte hverandre, og man vil faa en hel Del Bastardformer, og disse ville, da de ikke ere ensartede, aldrig kunne give Maximum af Udbytte. Derfor bør

man paa samme Sted aldrig dyrke mere end een Sort Rodfrugt til Frø, hvis der da ikke er saa stor Forskjel paa Sorterne, at en gjensidig Befrugtning ikke kan finde Sted.

Har derfor den større Jordbruger funden en Sort Rodfrugt, som særlig passer for hans Borden, og han derfor ønsker at bevare den, men ikke selv vil have med Froavlen at gjøre, saa vilde Forholdet meget let kunde ordnes saaledes, at Vedkommende overlod en af sine Husmænd de nødvendige Frøer og lod saa ham trække Frø af dem; den nødvendige Fremgangsmaade vilde da være følgende:

Om Efteraaret, naar Koerne tages op, gaaer man Stykket nøjagtig igjennem og udtager saa mange Koer, som man ønsker at trække Frø af; men ved denne Udtagning maa man nu være meget streng og kun udtage aldeles ensartede Koer baade med Hensyn til Formen, Farven og Størrelsen, og især maa man tage sig i Agt for at vælge af den Slags, der løbe ud i Grene; naar man saaledes har faaet udtaget det nødvendige Antal Koer, pudses de af, det vil sige, man skjærer alle Bladene af, kun Hjertebladene lader man sidde, for at de kunne skyde frem næste Foraar. Derefter maa Koerne føres hen til det Sted, hvor de skulle opbevares om Vinteren, og som helst maa ligge i Nærheden af det Stykke Jord, hvor de næste Aar skulle udplantes; ved denne Transport maa man kun sørge for ikke at brække Hjertebladene og Rodspidsen af. Ved Opbevaringen om Vinteren gjælder det kun om at holde Frostene borte, og dette naaes lettest ved at sætte Koerne ned i en Kule, som man graver paa et Sted, hvor den kan være fri for Vand, og man gjør den gjerne 1 Alen dyb og 2 Alen bred i Bunden, den afgravede Jord lægger man op ved Kulens Kant, forat gjøre den dybere. Længden af Kule beroer paa Antallet af Koer, som man vil bruge. Koerne sættes nu ned i Kule Side om Side, og de fremkomne Mellemrum udfyldes med Jord eller Grus; efterat Koerne ere satte saaledes, lægger man Støkke, med 1 Alens Mellemrum, over Kule, men saa højt, at de ikke naa Hjertebladene. Og saaledes

lader man Kulen staa indtil Nattefrosten begynder, da lægger man enten Halmknipper eller endnu bedre Maatter, bundne af Langhalm, paa Stokkene om Matten, men om Dagen kan man igjen borttage Halmen, saalænge Vejret er mildt; indtræffer derimod ogsaa Kulde om Dagen, saa lader man Halmen ligge bestandig, og det gjælder nu kun om at passe paa, naar Frosten bliver haardere, thi da maa man helst lægge et Lag Hestegjødning over Halmen og den Jord, som er opgravet af Kulen, for at være aldeles sikker.

Naar dette er skeet, er der ikke Noget at iagttage før Foraaret; da maa Gjødningen atter borttages, forat man kan komme til at give Frøroerne lidt Luft, naar Vejret er mildt; dog maa man være lidt forsigtig med at tage Halmen af, da Planterne jo ere kjælne, og især maa man ikke udsætte dem for Matten strax, men lægge Halmen paa om Aftenen; saaledes gaaer Tiden til sidst i April; da maa man give fuldstændig Luft til Koerne, thi i Begyndelsen af Maj skulde de plantes ud.

Den Jord, hvori de skulle udplantes, maa man om Efteraaret have gravet godt igjennem, og er den af god Bonitet, behøver den ingen Gjødning, men dersom man vil gjøde Noget, saa maa man ikke bruge de kvælstofholdige Gjødninger, thi der kunde da være Fare for, at Koerne fatte for mange Blade og mindre Frø; derimod gjøder man hellere med Fejestarn eller fosforsur Kalk, som da enten kan paaføres om Efteraaret eller samtidig med Foraarsgravningen. Denne Gravning maa udføres i April, og man maa da rense Jorden saa godt som muligt for Ukrud; Jorden rives godt igjennem og er saa færdig til at plante i.

Frøroerne plantes nu ud i Rækker med $\frac{7}{4}$ Alen imellem Rækkerne og 1 Alen imellem hver 2 Planter, naar det er Runkelrøer, Turnips og Kalkrabi, man har; er det Gulerødder, kan Afstanden være noget mindre; ved Udplantningen sørger man for, at Koerne i den ene Række komme til at staa lige ud for Mellemrummene af Koerne i den anden.

Naar Udplantningen er endt, maa man holde Jorden

ren for Ukrudt, men det kan let ske ved Hjælp af Stuffejern, thi da det jo ikke er Roden, der skal udvikle sig, saa gjør det ikke Noget, om Jorden bliver noget fast.

Frøroerne ville snart begynde at sætte Blade, og dernæst skyde de een eller flere Blomsterstilk, forsynede med mange Sidegrene i Vejret; der vil snart komme en Mængde Blomster, som sidde 3 sammen i smaa Nøgler, eller i Skjærme eller Klaser, men forat Blomsterstilkene skulle kunne bære dem og holde sig opret, naar Frøet bliver modent, er det nødvendigt at understøtte dem ved Stokke. Den letteste Maade at udføre denne Opbinding paa er den, at man for hver 6 Alen sætter 1 Stok paa hver Side af Røerækken, og imellem disse Stokke trækker man da 2 Rækker Tækkergarn, saa stramt som mulig, og der vil derved dannes et dobbelt Espalier, hvortil Blomsterstilkene kunne støtte sig. De Stokke, som skulle bruges hertil, maa være ca. $2\frac{1}{2}$ Alen høje og have en Tykkelse af ca. $1\frac{1}{2}$ Tomme i Gjennemsnit.

Frøroerne staa nu saaledes, indtil Frøet er modent, hvilket indtræffer i August eller September; Turnips og Raalrabi blive først modne og levere smaa sorte Frø, Kunkelrøer og Gulerødder komme senere, og hvad Kunkelrøerne angaa, da kjendes Modenheden paa, at Frøet ved Gjennemskjæring af Kapslerne er blankt og brunt. Naar Frøet er modent, skærer man alle Blomsterstilkene af og tager dem hjem for at faa Frøet af; ved Turnips og Raalrabi kan man godt tørste det af, da Skulperne let aabne sig; ved Gulerødder piller man det af, og ved Kunkelrøer kan det tørstes af, men jeg anseer det for heldigere at trække det af Ribberne ved Hjælp af Børn. Naar saaledes Frøet er taget fra Blomsterstilkene, er det blandet med Skulper og Ribber, men denne Blanding lægges op paa et tørt Loft for at tørre og eftermodne, og naar det er skeet, renser man Frøet paa en Maskine eller ved Hjælp af Sold; derefter maa Frøet opbevares paa et tørt Loft og røres af og til, indtil det skal sælges.

Efter nu at have omtalt Frøroernes Behandling ville vi

se lidt paa, hvorledes Udbyttet af Frø stiller sig. I Almindelighed regner man at kunne høste 50 Kvint Frø af hver Runkeltroe (Mængden af Frø af de andre Rodfrugter kjender jeg ikke, da vi kun dyrke smaa Prøver deraf), og da det saa omtrent stemmer med, hvad der er avlet paa Landbohøjskolen i Aar (1872), saa kunne vi maaske betragte det for en Normal-Høst. Der udplantedes saaledes i Foraaret 344 Stkr. Frøroer paa et Areal af 630 □ Alen, og derpaa høstedes der 193 Pd. Frø, hvilket altsaa giver pr. Stk. 56,1 Kvint Frø, og sættes nu Frøet til en Værdi af 1 Mk. 8 § pr. Pd. (den almindelige Handelspris er 2 Mk. 8 §), saa faaer man altsaa 13,46 § pr. Roe. Vil man nu regne 2 □ Alen Jord til hver Roe, saa vil der paa en Stp. Pd. kunde udplantes 875 Roer, som altsaa vilde kunne give en Brutto Indtægt af 122 Rdl. 4 Mk. 1 §.

Men for nu ret at se, hvad denne Brutto-Indtægt vil fige, maa vi beregne de Udgifter, der ville falde paa en Stp. Pd. om Aaret, og de ville stille sig omtrent saaledes:

Aarlig Afgift af $\frac{1}{8}$ Td. Pd.	3 Rdl. „ Mk. „ §
Aarlig Gjødning	2 — 1 — „ -
Frøroerne 18 Tdr. à 3 Mk.	9 — „ — „ -
Gravning af Rølen til Frøroerne . . .	2 — „ — „ -
Hestegjødning til at dække Frøroerne med	2 — „ — „ -
Gravning, om Efteraaret 1 Mbd. i 7 Dage	3 — 2 — „ -
do. og Rivning om Foraaret . .	5 — „ — „ -
Udplantning af Roerne, 1 Mbd. i 6 Dage	5 — „ — „ -
Stufning imellem Rækkerne, 1 Rone, 6 do.	3 — „ — „ -
Opbinding, 1 Mand, 11 Roner	6 — 2 — „ -
Affjæring af Blomsterstilke, 4 Roner .	2 — „ — „ -
Afspiln. af Frø, 20 Roner, 6 Børn à 1 Mk. 8 §	11 — 3 — „ -
Rensning af Frøet, 1 Mand	1 — „ — „ -
97 Stkr. Stoffe à 2 $\frac{1}{2}$ Al. og 1 $\frac{1}{2}$ “ à 4 §	4 — „ — 4 -
1 $\frac{1}{2}$ Lpd. Tækkergarn à 20 Mk. (2185 Al.)	5 — „ — „ -
Slid af Værktøj	2 — „ — „ -
Dmkostning ved Salget af Frø	1 — „ — „ -
Summa . .	67 Rdl. 2 Mk. 4 §

Bed disse Udgiftsposter maa bemærkes, at der kun er opført $\frac{1}{3}$ af det nødvendige Antal Stofke, og $\frac{1}{2}$ af det nødvendige Tælle-garn begrundet paa, at disse Dele maa kunne vare henholdsvis mindst 3 og 2 Aar. Trækkes nu den her angivne Udgift fra Brutto Indtægten

122 Rdl. 4 Mk. 1 $\frac{1}{2}$
67 - 2 - 4 -
55 Rdl. 1 Mk. 13 $\frac{1}{2}$

faa faaes dog en Netto Indtægt af 55 Rdl. 1 Mk. 3 $\frac{1}{2}$ af 1 Skp. Pd., som maa siges at være meget god, naar alt Arbejde af Koner og Børn er beregnet til Dagløn.
